Stockholms läns landsting

# 6

# ”Hälso- och sjukvården år 2040” – förslag till utredningsdirektiv

# HSN 2018-0387

Hälso- och sjukvårdsnämnden
*Hälso- och sjukvårdsförvaltningen*
*Projekt- och utredningskontor*
*Yvonne Lettermark*

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-04-26

HSN 2018-0387

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

# ”Hälso- och sjukvården år 2040” – förslag till utredningsdirektiv

## Ärendebeskrivning

Hälso- och sjukvårdsnämnden har i april 2018 beslutat att hälso- och sjukvårdsnämnden ska påbörja en långsiktig utredning, i dialog med företrädare för profession, patienter och andra intressenter om hälso- och sjukvårdens utveckling i vårt län fram till 2040. Tjänsteutlåtandet innehåller förslag till utredningsdirektiv för genomförandet av denna utredning.

## Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande

## Ärendets beredning

Ärendet har beretts i utskottet för framtidens hälso- och sjukvård.

## Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

*att* godkänna förslag till direktiv för utredningen ”Hälso- och sjukvården år 2040”.

## Förvaltningens motivering till förslaget

*Bakgrund*

”Aldrig skada, om möjligt bota, ofta lindra, alltid trösta” är den vanligaste tolkningen av Hippokrates ed som formulerades för ca 2500 år sedan. Den innehåller krav på god vård som fortfarande är aktuella.

Patienternas grund för att söka vård, att vilja bli friska eller friskare, hur kan vårdens fokus på detta öka? Hur kan vi frambringa resultat som

innebär bättre hälsa och ökad livskvalitet? Vilken innebörd kommer Hippokrates ed att ha i framtiden?

Hälso- och sjukvårdslagen utgår ifrån målet om en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården. Hälso-och sjukvårdslagen slår också fast att hälso- och sjukvårdsverksamhet ska bedrivas så att kraven på en god vård uppfylls. Det innebär att vården särskilt ska vara av god kvalitet med en god hygienisk standard. Vården ska tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet och säkerhet och bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet. Hälso- och sjukvården ska också främja goda kontakter mellan patienten och hälso- och sjukvårdspersonalen och vara lättillgänglig. Offentligt finansierad hälso- och sjukvårdsverksamhet ska vara organiserad så att den främjar kostnadseffektivitet.

Givet ovanstående så innebär nämndens ansvar för hälso- och sjukvårdssystemet att det är viktigt att skapa förutsättningar för ett sjukvårdssystem som är mottagligt för målformulering, uppföljning och prioritering. I likhet med framtidsplanen är det angeläget för såväl nämnd som förvaltning att även fortsättningsvis samlas kring en gemensam långsiktig målbild. En sådan kan bidra till långsiktighet och stabilitet i förvaltningens arbete.

Hälsans bestämningsfaktorer och behovet av ständig prioritering och inte minst den snabba förändringstakt som råder accentuerar behovet av en robust och strukturerad planering på både kort och lång sikt. Frågor som ständigt är aktuella är exempelvis:

- Var ligger de stora utmaningarna i hälso- och sjukvårdssystemet?
- Hur kommer hälso- och sjukvård att bedrivas imorgon?
- Hur kommer samspelet mellan forskning, utbildning och vård att se ut?
- Vilka aktörer kommer att finnas?
- Vilka kompetenser kommer att behövas?
- Vilken typ av styrning är önskvärd och möjlig?

*Syfte med utredningen*
En långsiktig utredning av hälso- och sjukvården fram till 2040 föreslås genomföras i syfte att, utifrån hälso- och sjukvårdslagens inriktning om god vård på lika villkor och landstingets målbild år 2025, beskriva och analysera förutsättningarna för Stockholms läns hälso- och sjukvård år 2030 och 2040.

Utredningen föreslås ges i uppdrag att genomföra en bred belysning av faktorer som påverkar vårdbehoven och hälso- och sjukvården fram till 2040 samt att utifrån hälso- och sjukvårdens mål analysera hur olika systemlösningar och styrinstrument kan användas för att nå dessa mål.

Ett förslag till huvudstruktur för utredningens arbete har identifierats med förslag till perspektiv, analysområden och frågeställningar. Stor vikt ska läggas vid pågående utvecklingsarbeten inom såväl förvaltningen som övriga landstinget och nationellt.

Ett urval av de perspektiv och analysområden som utredningen föreslås belysa framgår av nedan. Utredningen föreslås ges möjlighet att göra justeringar och tillägg.

**Individen, patienten, medborgaren**
- Hur möjliggöra för patienten att vara medaktör i sin egen vård?
- Hur påverkar nya krav och nya möjligheter, exempelvis genom digitalisering, förändrade beteenden och förväntningar hos medborgarna?
- Utifrån befolknings- och behovsutvecklingen, vilka sjukdomsgrupper tenderar att öka och vilka konsekvenser får det på den sjukvården som efterfrågas i SLL?
- Hur bör det förebyggande arbetet utvecklas?
- Vilka krav ställs på framtidens samhälle vad gäller social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet? Vilka är konsekvenserna för landstinget av dessa?

**Nuläge och trender nationellt och internationellt**
- Beskrivning av utvecklingen i hälso- och sjukvården de senaste tjugo åren avseende vårdinnehåll, kostnadsutveckling, patientkaraktäristika (ålder, kön och geografi m.m.), medicinsk-teknisk utveckling inklusive läkemedel, system- och strukturförändringar samt investeringar m.m.

- Utifrån hälso- och sjukvårdens miljöpåverkan och den globala utvecklingen, hur bör exempelvis avtal och upphandlingar för hälso- och sjukvården förändras?
- Vilka krav på kvalitetsförbättringar finns och hur kommer de att utvecklas?
- Vad kan antas förändras vad gäller kompetensbehov och personalsammansättning?
- Vilken ekonomisk utveckling kan förväntas och hur påverkas hälso- och sjukvårdens finansiering?

**Möjligheter till styrning av hälso- och sjukvårdssystemet**

- Vilka faktorer påverkar styrningen och hur kan nya former för ökad kunskapsstyrning och utvecklad uppföljning bidra?
- Vilka nya kompetenser och angreppssätt krävs för att möjliggöra ett systemperspektiv i styrningen?
- Hur kan samverkan i framtidens nätverkssjukvård befrämjas och ersättas?
- Arbetet med förändringsarbete i vård och förvaltning, inklusive erfarenheter från genomförandet av framtidsplanen, vad kan förbättras?
- Vilka andra förutsättningar har hälso- och sjukvården att utgå från, såsom exempelvis regional planering (RUFS) samt generella eller specifika regionfrågor?
- Hur bidrar ledarskap och ledarskapets förutsättningar till hälso- och sjukvårdens måluppfyllelse framöver?

**Disruptiva[1] språng**

- Datorisering, digitalisering, automatisering - vad kommer utvecklingen att innebära för hälso- och sjukvården?
- Vad sker inom andra branscher som kan antas påverka utvecklingen inom hälso-och sjukvården?
- Vilka krav kommer att ställas på hälso- och sjukvården i form av standardisering och informatikutveckling till följd av samhällsutvecklingen?

[1] Disruptiv = En tidigare grundläggande förutsättning förändras

- Hur kommer kunskapstillväxten och forskningens betydelse att utvecklas? Vilka är konsekvenserna för medborgare, patient och vården av kunskapstillväxten? Vilka områden kommer att påverkas mest?
- Vilka möjligheter och hot finns i framtidsscenariot?

Utredningens resultat ska presenteras i form av en huvudrapport med bilagor. Rapporten ska beskriva och analysera en mängd perspektiv på hälso- och sjukvårdens möjligheter och innehåll samt identifiera prioriterade frågeställningar inför det fortsatta arbetet mot en god och jämlik hälso- och sjukvård.

*Utredningens genomförande och tidsplan*
Utredningsarbetet ska karakteriseras av stor delaktighet och en bred förankring av utredningens slutsatser och rekommendationer.
Utredningens material föreslås struktureras i två tidsperioder, åren 2020–2030 och åren 2030–2040.
Utredningen föreslås genomföras i fyra steg;

1. *Inledande kartläggning* (maj-november 2018)
    - Delrapportering för analysområden som kan utgöra inspel till åtgärder för kommande mandatperioder
2. *Fortsatt kartläggning och analys av framtaget material* (oktober 2018-februari 2019)
    - Beskrivning av de faktorer som kommer att påverka hälso- och sjukvården och SLL
    - Beskrivning av möjligheter och alternativ till vägval för de faktorer som kommer att påverka hälso- och sjukvården och SLL
3. *Dialog, konklusion och framtagande av rekommendationer utifrån presenterat material (*mars-april 2019)
    - Beskrivning av olika systemlösningar och styrinstrument och deras möjliga effekter i den föränderliga värld som beskrivits
4. *Kommunikation inför eventuella beslut om inriktning som följer av utredningens rekommendationer* (maj-december 2019).

Utredningen föreslås ske i samverkan med landstingets övriga förvaltningar och med representanter från Karolinska institutet. En styrgrupp kommer att tillsättas under ledning av hälso- och sjukvårdsdirektören som också utser projektledare/utredare. Huvudinriktningen är att uppdraget ska genomföras med SLL-interna resurser.

Projektledaren/utredaren får i uppdrag att ta fram en projekt/ utredningsplan som håller ihop arbetet samt ser till att tidsplanen hålls. Utredningsplanen ska även klargöra arbetsfördelningen i projektet. Ett flertal beställningar utifrån av statistik och underlagsrapporter kommer att behöva göras. En kontinuerlig dialog kommer att ske med referensgrupper med olika intressenter, såväl privata och offentliga vårdgivare. Befintliga nätverk och grupperingar ska användas för återkoppling och dialog. Olika workshops med en rad aktörer kommer att hållas.

HSN föreslås få löpande information om arbetet och kommer också ges möjlighet att delta i workshops under utredningstiden.

*Överväganden*
*Ekonomiska konsekvenser*
Genomförandet av utredningen i sig bedöms inte få några ekonomiska konsekvenser. Ett antal fördjupande dataanalyser kommer att behöva göras och för dessa planeras förvaltningens och koncernens egna personalresurser att ianspråktas. De kompetenser och resurser som kan åberopas finns inom ramen för förvaltningens avtal med olika kunskaps- och kompetenscentra respektive utifrån landstingets samarbeten med olika lärosäten såsom exempelvis Karolinska Institutet och Stockholms Universitet förväntas också kunna bidra.

*Konsekvenser för patientsäkerhet*
Genomförandet av utredningen i sig bedöms inte få några konsekvenser för patientsäkerheten. Det bör dock noteras att direktiven för utredningen och förslag som kommer av densamma på sikt kan innebära positiva konsekvenser för patientsäkerheten.

*Konsekvenser för jämlik och jämställd vård*
Genomförandet av utredningen i sig bedöms inte få några konsekvenser för jämlik och jämställd vård. Det bör dock noteras att direktiven för utredningen och förslag som kommer av densamma på sikt kan innebära positiva konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

*Miljökonsekvenser*
Genomförandet av utredningen i sig bedöms inte få några miljökonsekvenser. Det bör dock noteras att direktiven för utredningen och förslag som kommer av densamma på sikt kan komma att innebära positiva miljökonsekvenser.

*Administrativa konsekvenser*
De administrativa konsekvenserna bedöms som ringa för hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Genomförandet av utredningen i sig bedöms inte heller få några administrativa konsekvenser för vårdgivarna. Det bör dock noteras att direktiven för utredningen och förslag som kommer av densamma på sikt kan innebära administrativa konsekvenser för vårdgivarna.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Margareta Tufvesson
Avdelningschef

**Beslutet ska skickas till**
Landstingsdirektör Malin Frenning

Godkänd av Barbro Naroskyin, 2018-04-26